

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 80— Cor.
Pe jumătate an . . . 40—
Pe 3 luni . . . 20—
Pe o lună . . . 7—

Pentru România și străinătate :

Pe un an . . . 100 franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 1 Gor.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Două acte istorice.

I. Nota guvernului Statelor-Unite Americane către guvernul românesc.

Din Washington se anunță:

Secretarul de stat Robert Lansing a adresat reprezentanței Statului român următoarea notă:

Domnul meu!

Guvernul Statelor-Unite a privit bunăstarea viitoare și integritatea României totdeauna ca cea a unui stat liber și independent. Înainte de izbucnirea războiului între Statele-Unite și Austria, președintele a trimis României o adresă, prin care a asigurat-o de simpatia și distincția sa considerațiune.

Situațiunea însă s'a schimbat și în consecvență președintele dorește să Te avizez despre aceea, că guvernul Statelor-Unite încuviințează desideratele poporului român, atât cele interne, cât și cele înafară de hotarele României.

Președintele a fost maror la marile ei suferinți și sacrificii pentru libertate, pe cari le-a pricinuit inamicii și opresorii săi. Consimțind cu ideea și dorința unității naționale, Domnii de pretutindeni, guvernul Statelor-Unite la timpul potrivit se va întrepune, pentruca poporul român să-și realizeze justele sale pretențiuni politice și teritoriale și ca acelea să fie asigurate în fața oricărui atac extern.

Primește, domnul meu, exprimarea repetită a înaltelor mele considerațiuni.

Robert Lansing.

II. Telegrama lui Robert Lansing către Wopicka, ambasadorul american la Iași:

„Excelența Voastră puteți asigura guvernul român și poporul român, că atitudinea Statelor-Unite n'a fost de loc modificată în nici un fel față de România, ci rămâne aceeași cuprinsă în punctele mesagiului președintelui nostru. Vă pot comunica în numele guvernului Statelor-Unite, că integritatea, libertatea și independența României formează unul din punctele de onoare pentru aliați. Sacrificiile pe cari România le-a făcut pentru aliați le cunoaștem și le apreciem. Armatele viteze ale României au sângerat pentru marile idealuri ale omenimii.

Poporul român nu trebuie să aibă nici o îndoială că aliații lor vor susține revendicările naționale ale României, conform tratatului de alianță încheiat. Nu poate fi vorba de cedarea nici unui metru de pământ românesc Bulgariei. Ceice susțin asemenea absurdități nu își dau seamă, ce înseamnă obligațiile noastre de onoare. România nu va avea decât de câștigat și dela congresul păcii va pleca mândră și puternică”.

Adresele guvernului Statelor-Unite Americane către guvernul Regatului Român sunt o nouă etapă pe calea realizării aspirațiilor de veacuri ale națiunii române. Civilizațiunea

umană în mersul ei spre desăvârșire a copt principiul liberei dispozițiuni a tuturor neamurilor asupra sorții lor proprii. Nici un neam din lume deaci încolo nu are dreptul de a stăpâni asupra altui neam și în teritoriile supuse razelor culturai moderne oricare națiune a primit preafirescul drept a se uni în chip desăvârșit, spre a-și îndeplini misiunea sa civilizatorică în societatea celorlalte neamuri. Noul Messia al libertății omenești ne trimite cuvântul său alinător și la auzul acestui cuvânt inimile noastre tresaltă de bucurie necunoscută până aci. Dela Nistru până la Tisa plângerea de veacuri a unui neam oropsit și neîndreptățit de copitele barbariei timp aproape două mii de ani, s'a prefăcut azi psalm izbândeii răsunător la ceruri.

Adunarea națională constituantă a Românilor din Ungaria și Transilvania va avea dreptul definitiv a hotărî soarta neamului nostru din această monarhie. Noi însă avem îndreptățirea a crede că suntem fanfara, prin care respiră sufletul acestui neam și iresistibil instinctul nostru ne îndeamnă să strigăm în gura sa neamul românesc de pretutindeni vrea unirea să desăvârșită într'un singur stat național român, unitar și independent. Dela venirea legiunilor viteze ale marelui Traian și până astăzi neamul acesta s'a simțit și s'a știut totdeauna unul și același și dismembrarea lui în diferite state prin volnicia forței barbare a fost neîntrerupt atentat împotriva dreptului firesc, impediment criminal al civilizațiunii umane.

A sosit ceasul mântuirii și cu gândul lipsit de dorința asupririi oricărui alt neam din lume națiunea română cu sufletul îmbrăcat în haina iubirii creștinești a deaproapelui așteaptă ora fericitei îmbrățișeri a tuturor fraților înstrăinați până aci prin lăcomia hrăpăreților dușmani.

Ridicați capetele voastre, frați Români, spre ceruri și cu credința moștenită dela străbuni aprindeți în sufletele voastre făclia curată a iubirii din neam, căci iată a sosit ceasul fatal, când ni se cere poate ultima sforțare a bărbăteștii hotăriri. Orice jertfă am aduce acum, ea dispore în fața măreții momentului, căci cutremurând adâncurile Vă zicem:

Acum ori niciodată!

COMUNICAT OFICIOS.

Membrii comitetului național român, al Consiliului național român, al partidului socialist român s'au întrunit azi (9 Noemvrie 1918) la Arad sub prezidiul dlui deputat Dr. Ștefan C. Pop, pentru discutarea unor chestiuni de cea mai mare însemnătate pentru neamul românesc.

Discuția s'a nceput azi la 10 ore a. m. și probabil va continua încă câteva zile.

După terminarea consultărilor se va da comunicat oficial despre rezoluția definitivă.

Chestia românească.

Chestia națiunilor din Ungaria se poate spune că e pe cale a fi rezolvită. Statul cehoslovac a devenit realitate prin recunoașterea aceluia din partea tuturor puterilor. Chestia Croaților, Slovenilor și Sârbilor e deasemenea rezolvită prin recunoașterea statului jugo-slav.

E prea firesc că acum toți factorii se înterează de chestia română. Și aici situația este clară. Românii stau pe baza principiului de liberă dispunere a popoarelor. Lucrul acesta s'a exprimat la înțeles în declarația comitetului partidului național din 12 Octomvrie.

Să vedem cum privesc și alții chestia aceasta?

Ministrul Jászai într'o declarație suauă următoarele:

În timpul de trecere, care ține până la conferința generală de pace, vrem să creăm toate instituțiile și garanțiile, menite să asigure conviețuirea painică a naționalităților din Ungaria, dar fără ca să prejudecăm hotarele viitoare. Eu aflu corect punctul de vedere al partidului național român, ca în chestia de naționalități să nu decidem noi înșine, ci conferința generală de pace, care să considere aceasta de chestie de naționalitate, dar noi, Maghiarii vom pre-

ține ca tratativele să nu fie îndreptate numai împotriva Ungariei, ci după principii generale, cari au tărie pentru toate statele. Cum se va regula chestia irlandeză, tot astfel să se rezolve chestia de naționalități și în Ungaria. Eu sunt pentru integritatea Ungariei, nu din punct de vedere sovinit, nu din motivul, că Ungaria feudală de până aci a existat 1000 de ani, ci din considerații geografice, etnografice și economice. Din Ungaria vrea să facă o atare formațiune de stat, care să dea popoarelor cea mai largă libertate.

În același timp știrile cari vin din România dau dovezi de o vie agitație, ce au produs evenimentele din urmă în toate cercurile.

E vie dorința și se află potrivit momentul pentru realizarea idealului național, pentru care România a intrat în războiu înainte cu doi ani și a adus nenumărate jertfe. Ziarele tuturor partidelor sunt de acord, că a sunat ceasul pentru realizarea unității naționale a tuturor Românilor și că România va primi Ardealul, părțile locuite de Români în Ungaria și Bucovina.

Ziarul „Renasterea”, cu toată asprimea cenzurii germane, scrie în fiecare zi, că descompunerea monarhiei este fapt implinit. Procesul acesta urmează cu forță elementară și în Ungaria. După problema slovacă și jugo-slavă va veni și chestia română în întregul ei.

Ziarul guvernamental „Steagul” scrie: O neapărată lipsă a pricinuit descompunerea monarhiei. Din ruinele ei se înalță țara nouă maghiară, cehoslovacă și cu ele și Românii se organizează pe altă bază. Cu deosebită atențiune urmărim manifestarea Românilor din monarhie, că oare străbate din ea dorința Românilor din țară de a uni pe toți Români. Din acest punct de vedere iau cu multă plăcere act despre hotărârea Constituantei din Bucovina.

În Iași au fost mari demonstrațiuni aclamând pe rege, pe generalul Averescu și pe ministru președinte Brătianu.

Deputatul și profesorul universitar *Constantin Stere*, într'un articol în „Lumina” face următoarele declarații importante:

Problema românească este acum la ordinea zilei și trebuie deslegată la congresul de pace.

Principiile după care trebuie să se facă aceasta sunt întâi, că toți Românii, indiferent unde locuiesc, reprezintă o singură formațiune națională, apoi, că Românii nu aparțin la nici o grupare balcanică și nici nu au legături cu națiunile slave din Balcanii. Românii aparțin mai mult Europei apusene. Soarta popoarelor din valea Dunării va fi hotărâtă de un consiliu european ținând seamă de toate interesele europene. Românii din monarhie au cerut autonomie în cadrele federative cari se vor forma în locul vechei monarhii habsburgice. Și de când s'a produs aceasta, se manifestă temeri în presa Ententei, că pretenziunile popoarelor nu merg prea departe?

Românii înțeleg toate aceste temeri și sunt gata să discute orice combinație. Dar atunci trebuie să se țină seamă de faptul, că statul român de azi e numai un provizorat, care avea să-și împlinească misiunea sa istorică, câtă vreme din cauza Rusiei țariste nu se putea pune la ordinea zilei întreaga problemă românească. Azi însă nu se pune chestia statului român, ci a întregii națiuni române.

Dacă principiile lui Wilson nu-s vorbe goale, atunci nu se poate să se tăgăduiască tocmai națiunii române dreptul de a hotărâ de soarta ei. Orice altă deslegare n'ar fi decât un provizorat și ar ascunde în sine multe pericole.

Bărbații de stat ungari trebuie să recunoască că istoria mondială nu se oprește nici la Carpați. Și Românii din regat trebuie să înțeleagă, că nu pot deslega problema statului român de problema europeană. Totul ar fi mai bine, decât ca și de data asta să ieșim îmbucătățiți.

Nota lui Wilson, pe care o publicăm în fruntea ziarului nostru, e dovadă că programul lui Widson se va realiza pe toată linia.

RĂZBOIU ȘI PACE.

Károlyi și D'Esperay.

Tratativele de armistițiu în Belgrad.—Condițiile

Primministrul Károlyi — dimpreună cu comisia exmisă la Belgrad — a început Joi tratativele pentru încheierea armistițiului cu generalul Franchez D'Esperay.

Károlyi cetese *memorandul guvernului maghiar*, încare schitează situația politică, militară și economică a Ungariei renăscute prin revoluție.

În *memorandul* acesta între altele se spune, că războiul acesta e opera monarhiei austro-ungare feudale, care s'a însoțit cu militarismul prusiac. Ei vin ca miniștrii poporului maghiar și nu ca miniștrii regelui. În țară vor asigura toate libertățile și libera dezvoltare a tuturor popoarelor. În politica externă ei nici nu vreau să audă de alianța cu imperialismul german.

În cursul vorbirii lui Károlyi, generalul de mai multe ori a făcut semn de reprobare. Iar la declarația, că Ungaria este stat neutral, generalul a spus hotărât: „Ungaria nu este stat neutral, ci este invinsă”.

La afirmătunea lui Károlyi, că ei au venit ca reprezentanții poporului maghiar, generalul D'Esperay a întrerupt zicând:

— *Dar nu sunteți și reprezentanții celorlalte națiuni din Ungaria.*

Luând cuvântul generalul, între altele, spune: — Poporul francez i-a iubit pe Maghiari câtă vreme au luptat pentru libertate împotriva Germanilor. Toți Francezii au avut simpatii pentru Maghiari până la anul 1867. Atunci însă simpatiile au încetat, pentru că *Ungaria a subjugat națiunile* și față de o Ungarie ca aceasta, unele popoare ale antantei au aceeaș dușmănie ca și față de Ungaria. *Dvoastră ați mers cu ei, veți lua pedeapsa tot cu ei!*

Nici presa Dvoastră n'a fost cinstită, ci conștient a calomniat pe Francezi.

La obiecțiunea lui Jászai, nu întreaga presă — generalul a bătut energic cu piciorul:

Assez! Assez! (Destul! Destul!) Poporul francez este generos și iartă pe Maghiari — numai pe Maghiari Poporul ceho-slovac, român, jugo-slav e altceva — continuă generalul

— și deschizându-și palma zise: „*Pe palmă port națiunile voastre. Un semn mic și pleacă încontra voastră și ați fi pustii!*”. Când au fost prezentați membrii delegației și când Csermák a spus, că este președintele consiliului militar, surprins a exclamat:

„*Apoi Dvoastră într'atât ați decăzut!?*”

După acestea le-a publicat cele 18 puncte de armistițiu:

1. Guvernul maghiar e dator a evacua teritoriile cu următoarea linie de demarcație: Someșul, Bistrița, Mureș-Oșorheiu, Murășul până la intrarea în Tisa, Szabadka, Baja, Pécs și cursul Dunării până la hotarul croato-slavon. În teritoriile acestea nu pot rămânea trupe, ele rămân însă și mai departe în administrarea guvernului maghiar.

2. Se cere demobilizarea completă.

3. Trupele antantei pot ocupa toate punctele strategice ale Ungariei.

4. Regulează chestia trenurilor.

5. Flotila Dunării se predă antantei.

6—7. Restabilirea liniilor ferate, telegrafice și telefonice în Serbia.

8—10. Punerea la dispoziție a mijloacelor de comunicație, depunerea și adunarea armelor, dimiterea prizonierilor și internaților.

11. Desarmarea trupelor lui Mackensen.

12. Chestia recvirărilor.

13. Depărtarea minelor din apele Dunării.

14. Antanta ia sub supraveghiere posta, telefonul și telegraful Ungariei.

15. Aliții pot trimite atașați pe lângă miniștrii maghiari.

16. Întreruperea tuturor legăturilor cu Germania.

17. Ori unde ar izbucni revoluție în Ungaria, antanta are drept să ia în administrare proprie respectivele teritorii.

Delegații maghiari s'au opus energic împotriva acestui punct, argumentând, că Slovacii, Românii, Slavii de sud ar înscena anumit răzcoale în scopul acesta. După lungi discuții punctul acesta s'a formulat astfel, că autoritățile antantei nu se pot ingera în administrarea internă a Ungariei.

18. Încetarea dușmăniei îndată după iscălirea tratatului.

Delegații n'au locuit tratatului notorț în față răspunsul antantei la următoarea telegramă:

Delegația de pace a guvernului maghiar, de sub conducerea premierului Károlyi, primește în principii condițiile de armistițiu împreună cu condițiile primite pe frontul italian. Încredințații guvernului maghiar însă numai în acel caz iscălesc tratatul, dacă antanta asigură în conferința de pace hotarele de azi ale Ungariei — fără Croația-Slavonia — împotriva atacurilor de ori unde, fie din partea Nemților, fie din partea Cehilor, Românilor, sau chiar a Slavilor de sud.

Răspunsul antantei se așteaptă pe azi.

Situația Germaniei.

Memorijul aliaților. — S'au început tratativele de armistițiu. — Englezii au spart frontul german; retragere pe toată linia. — Revoluția ia proporții tot mai mari.

În răspunsul său la nota Germaniei, Wilson comunică *memoriul guvernelor aliaților*. Acestea sunt învoite să încheie pace în temeiul condițiilor formulate de Wilson, dar numai pe lângă următoarele restricțiuni: 1. La conferința de pace să aibă mână liberă în ce privește libertatea mărilor și 2 Germania să dea despăgubire pentru toate pagubele făcute locuitorilor aliaților.

Guvernul Statelor-Unite a încredințat generalului Foch *desfășurarea tratativelor de armistițiu* cu Germania în numele antantei, iar guvernul german a fost ndrumat, ca — dacă dorește armistițiu — să-l ceară dela generalul Foch, trimițând încredințati.

Nu sosise încă nota autentică a președintelui Wilson, cu toate aceste Germania și-a trimis imediat încredințati pentru încheierea armistițiului. Cerându-i-se, Foch le-a fixat pe călea radiografului locul unde vor urma tratativele.

Condițiile principale de armistițiu ar fi — după ziare:

Germania evacuează țărmul stâng al râului Rin, Alsacia-Lorena și Pfalzul;

predă aliaților cea mai mare parte din muniții; toate submarinele și o parte din flotă;

restabilește uzinele industriale din Belgia și Franța de nord; pentru pagubele săvârșite, da acelorasi teritorii cărbuni și despăgubire în bani.

Antanta va supraveghia porturile germane până la încheierea păcii.

Deodată cu știrile despre tratative Englezii anunță în comunicatul lor oficios, că *au spart frontul apusean* în lungime de de 30 mile. Germanii sunt siliti să se retragă pe toată linia cu mari pierderi mai ales în arme și muniții.

Nu merge neted nici retragerea armatei lui Mackensen. Tratativele de pace cu armata de sud luând altă întorsătură, sfatul ministerial — în urma telegramei lui Károlyi — a încunostințat pe consului german din Budapesta, că *guvernul ungar nu poate pe mite Germanilor retragerea înarmată, fiind Ungaria din 1 Noemvrie stat neutru.*

Toate acestea se desfășoară într'un timp, când *flacăra revoluției* se instăpânește în tot mai multe orașe. (Oldenburg, Braunschweig, Köln, München etc.) Porturile sunt în mâinile răsculaților, marinari și muncitori la fabrici, cari între altele cer ca împăratul Wilhelm să fie fără amânare despoiat de tron. — Berlinul e izolat. În adunări pretutindeni strigă sute de mii de oameni: Jos Kaiserul, trăiască republica!

În chestia tronului partidul social-democrat a luat poziție hotărâtă. Germania — zic ei — nu-i permis să îngreuneze tratativele de pace sau să ajute îținderea revoluției *de dragul unui om, care a silit poporul să dea jertfe ne-spuse de grele. Se poate și el jertfi, el care se întoarce din războiul teatral cu cei șase feciori ai săi.*

S'a dat lui Wilhelm ultimul de abdicere. Caracteristică e știrea ce-o primim în clipa din urmă, că guvernul german a abzis și socialistul secretar de stat, *Scheidemann, e cancelarul Germaniei.*

Pe aceleasi urme!

Destrămarea monarhiei.

Frământări și lupte spre libertatea națională.

Ungaria.

Consiliul național maghiar a primit telegrafice dela Wilson o adresă către popoarele, cari au aparținut Austro-Ungariei și cari s'au desbărat de jugul imperialist. Iată adresa:

„*Dați-mi voie, ca interpret al celor mai nămaoși și mai însuflețiți prieteni ai D-voastră, să vă spun, că fiecare prieten al libertății, ori unde s'ar afla, așteaptă și sperează, îndeosebi dela cei cari au datoriat actuală și w'gentă să ajute popoarele eliberate ale lumii, ca să-și conducă popoarele la adevărata libertate. Faceți tot posibilul ca prefacerile critice, ce sunt în destășorare, să se înlăptuiască în ordine, cu moderație, cu dragostea înțelegerii și cu hotărâre. Evitați și împiedecați orice volnicii și fapte neomenesti și nu pângăriți anele epocii de renaștere cu asemenea fapte. Să știți că asemenea proceduri ar întârzia numai lucrurile mari, pentru cari cu toții luptăm. Cu încredere mă adresez vouă cu rugarea: sufocați orice abuz volnic, care ar întârzia și ar discredita apropierea libertății.*”

În numele guvernului maghiar va răspunde Hock, președintele Consiliului național maghiar. Ministru președinte Károlyi a adresat în numele Consiliului național maghiar o telegramă Consiliului național slovac. Dăm părți din amândouă.

Károlyi scrie: „...Noi ținem, că — în conformitate cu dreptul sfânt de liberă dispunere al fiecărui popor. Consiliul național slovac va hotărâ ceace va afla de mai bine în interesul poporului slovac; vrem însă s'o spunem, că poporul slovac și poporul maghiar sunt avizate unul la altul, și că viitorul mai frumos, precum și condițiile și garanțiile unei vieți mai bune trebuie să le căutăm în pașnica înțelegere și în frățeasca conlucrare. *Dorim Consiliului național slovac activitate înțeleaptă și rodnică și un viitor frumos, fericit și liber.*”

Consiliul național slovac răspunde: „...Consiliul nostru național a primit și din partea sa noua situație de drept internațional, statorită de

Wilson și recunoscută de reprezentanța externă a monarhiei. Dacă poporul maghiar primește concepția Consiliului național despre libertatea națiunilor, atunci dânsul crează condiția psihologică a reciprocei înțelegeri ce e a se înfăptui pe bază internațională între națiunile noastre. Dorim din inimă ca națiunea maghiară să ocupe în concertul națiunilor libere acel loc ce-i compete după valoarea sa culturală și după rezultatele democrației sale. *Libera națiune cehoslovacă dorește să-i fie națiunii maghiare bun vecin și frate.*

Par'că seamănă a luare de rămas bun!

Consiliul național slovac a cerut scutul Consiliului național ceh împotriva jefuitoarelor din comitatele unde locuiesc Slovaci. După știrile din Budapesta trupele cehle au și intrat în comitatele Pojon și Trencin, ocupând mai multe localități și proclamând independența Slovacilor.

Patru membri ai Consiliului național slovac în frunte cu dr. Scrobar au conchemat în Socolta *adunare națională*, în care — sub cerul liber — au decretat *ținuturile locuite de Slovaci de proprietate a statului cehoslovac.*

Consiliul național slovac-croat-sârb a trimis Consiliului național maghiar o telegramă, prin care delegaților guvernului revoluționar și ai Consiliului național maghiar li-se asigură scutul dreptului internațional la venirea lor în Zagreb. Telegrama a stârnit mare bucurie în guvern și acesta a delegat imediat pe A. Balla.

Nemții din Ungaria, prin profesorul universitar Bleier, au declarat înaintea ministrului O. Jászai, că aderează la națiune maghiară și dreptul de liberă dispunere vor să-l înfăptuiască în cadrele Ungariei integrale.

O mișcare cu același înțeles au pornit Nemții din Zips, declară totuși: „sunt hotărâți, că — încât tendința ar fi să-i despărțim cu orice preț de Ungaria — pretind, în temeiul principiilor lui Wilson, republică aparte”.

„Austria”.

După ziarele parisiene ministrul președinte Clemenceau a anunțat în cameră, că *statul cehoslovac a intrat efectiv în sfera statelor unite.*

Tot atunci a citit Clemenceau condițiile armistițiului încheiat cu Austro-Ungaria, — a raportat asupra rezultatului conferenței aliaților, ținută în Versailles, zicând, că pentru continuarea războiului Kaiserul nu mai are sprijin. Emoționat a mai adus: „*Eu sunt unicul care am mai rămas în viață dintre aceia, cari au iscălit protestul dela Bordeaux de-a răscumpăra Alsacia-Lorena*” (Toți membrii camerei se ridică și fac ovații sgomotoase bătrânului Clemenceau).

Conferența Ceho-Slovacilor, ținută în Paris, a hotărât ca *Tara cehoslovacă să fie republică.* Președinte: Massaryk, întâiul ministru prezident: Kramarc.

În camera provinciei Austria de jos deputatul Dr. Krehlinger a pretins *anexarea* la Austria nemțească a *comitatelor nemțești din Ungaria*, anume Sopron, Moșon și o parte din comitatul Pojon. Propunerea s'a dat unei comisii.

Guvernul bavarez a trimis Consiliului național tirolez următoarea telegramă: Armistițiul între Austro-Ungaria și antanta ne silește să trimitem trupe în *Tirol*, pentru asigurarea ordinii. În 5 l. c. trupele noastre au trecut hotarul. Credem, că nu ne vor face greutăți comandele austriace nemțești și austriace. În caz contrar trupele noastre au ordin să-și croiască cale cu arma.

Consiliul militar austriac suprem a protestat, iar Bavarezii au ocupat până acum Kufstein, Salzburg, Innsbruck și peste renumitul pas Brenner au ajuns la linia ferată Tauer.

E în făptuire și *desfacerea Tirolului.* Italianii sunt în *Trient.* Au ocupat „*terra irredentă*” și și-au realizat visul național, — dupăcum a declarat ministrul de externe din Paris, Pichon.

Armatele românești au ocupat Cernăuți.

În Serajevo s'a alcătuit Consiliul național bosniac. Executiva o are un guvern de 9 membri, care a *proclamat imediat anexarea Bosniei la lu goslavia.*

Cari vor fi granițele României?

În legătură cu nota lui Wilson — membru Consiliului Național Român, *Vasile Goldis*, într'un interview a făcut următoarele declarații:

Principiile lui Wilson trebuie să se realizeze. Toți cei de-o limbă trebuie să fie la un loc. De aceea nota lui Wilson o înțeleg așa, că Ardealul se desface de Ungaria. E și lucru firesc, câtă vreme Români sunt în majoritate în Ardeal. Au trecut vremurile, când minoritatea a putut stăpâni mase mari de popoare. Câteva sute de oameni cu privilegiu au expropriat în Ungaria drepturile milioaneilor. S'au schimbat lucrurile. De aici înainte marea majoritate a poporului se va governa pe sine și pe minoritatea cu care convietuiește. Așa e logic și just. Pământul unde locuiesc Români în majoritate e pământ românesc și fiindcă Ardealul e astfel de teritor, e firesc să aparțină României — dar nu numai Ardealul, ci și toate teritoriile Ungariei, unde Români sunt în majoritate. Sașii și Săcuții vor avea autonomie deplină: școale, administrație, judecătoria cu limba maternă, dezvoltarea liberă a așezămintelor lor culturale — nimeni nu se va ingera în afacerile lor interne, în înțelesul adevărat al principiilor lui Wilson.

— Ce soarte vor avea acele insule mărunte, cari sunt resirate în masa etnică a Românilor? — a întrebat ziaristul.

— Întrebarea aceasta mi-a adresat-o și contele Károlyi. Răspunsul e foarte simplu: Dă-te pricepi, de bună seamă, la matematică și vei ști, că sunt anumite numeri și anumite mărimi, pe cari, ori de câteori și oricum le-am împărți, nu le putem astfel împărți, ca să nu ne rămână ceva rest. Ei, aceste mici insule etnice sunt astfel de resturi. N'avem ce le face.

— Și crezi, dle secretar, că și Aradul cade în cadrul aspirațiilor teritoriale ale Românilor?

— Desigur. Hotarul, care desparte românimea de Maghiari trece aproximativ prin Chitighaz. Și deoarece aici hotarele etnice vor fi totodată și hotare politice, Aradul va aparține teritoriului românesc.

Observând ziaristul, că faptul împlinit ar fi un motiv statornic de războire, i-s'a răspuns:

— Nu cred. Dacă și îți va dura la început pe Maghiari pierderea Ardealului și a celorlalte ținuturi românești din Ungaria, vor recunoaște cu vremea, că faptul acesta a fost just.

— Și ce se va alege de Ungaria după aceasta groaznică tăietură?

— Va avea un teritor ca România de mai înainte; pe acest teritor vor locui numai Maghiari... Tara maghiară va primi spre Triest, Fiume, eventual spre Constanța o linie liberă de vamă și astfel, intrând în comerțul universal, s'ar putea dezvolta și îmbogăți în pace și liber, cu atât mai vărtos, că nu va mai avea dusmani. Națiunile din jur îi vor sta în ajutor, nu va mai avea griji cu naționalitățile și Tara maghiară, deși va fi mică, va fi cu adevărat Tară maghiară. Căci doar după marea conferență de pace dăruierile mărunte ale națiunilor le va regula un codice internațional. Națiunile vor trăi și lucra ca indivizi ai unui stat urias și precum azi libertatea singuraticilor cetățeni e prețioasă în urma cătușelor stângenețoare ce și le-au pus ei înșiși, astfel în marea stat universal singuraticile națiuni vor fi atari indivizi, cari sunt dator să vițuiească după legile marelui comunități a națiunilor. Acest fapt va fi începutul păcii veșnice. Conferența de pace are menirea, să creeze aceasta ordine ideală pe pământ.

— Ce sens are atunci, să urmați tratativele cu ministrul O. Jászai?

— Cu dl ministru urmăm tratative, pentruca trecerea la stările nouă să se facă cât se poate de neted și neconturbat.

Luați pildă!

În Pecica-română conducătorii au convocat o adunare populară pe ziua de 10 Noemvrie n. Se vor lua hotărârile următoare:

1. Jefuitoarii și toți aceia, cari sunt în posesiunea obiectelor înstrăinate prin violență, sunt îndatorati să predea numai decât obiectele aceste posesorilor ori antistiei comunale;

2. Intrucât obiectele nu se vor restitui în întregime, comuna ia sarcina de despăgubire;

3. Se va cere Consiliului național să ia măsuri pentru pedepsirea acelorora, cari nu restituiesc de bună voie obiectele înstrăinate.

În comunele Șiria, Micălaca, Miniș și Săcușigi, *Chisindia* și Răpsig nu a prins rădăcini spiritul de devastare. Bravi! noștri săteni au luat măsuri, ca elementele turbulente și tăciunarii să fie înfrânați.

Consiliul național român își exprimă mulțumita și admirația în numele națiunii române față de acești țărani bravi și conducători desțepți și harnici.

Așteptăm rapoarte la fel și din alte sate.

Poporul român din Cuvin, sub conducerea preoților români de acolo, au venit azi în corpore, în rânduri de patru sub steagul național, ca să pună jurământul de fidelitate în mâinile Consiliului Național Român. Ti-era mai mare dragul să vezi parcurgând străzile Aradului acest convoi mândru de Români și frați, pășind plini de demnitate și bărbăție. Li s'a luat jurământul și li s'a ținut vorbiri, prin cari au fost invitați să susțină ordinea în comună. Dl avocat din Orăștie Aurel Vlad, membrul Consiliului Național Român, încă s'a adresat marelui *dușman* a poporului, și provoacă poporul de bine să eschidă elementele netrebnice din sinul său. Entuziasmul a fost foarte mare, poporul în drumul spre casă, pășind în rând și ordine, cânta „*Deșteaptă-te Române*”. Impresia ce ne-am câștigat-o despre poporul nostru e foarte bună și îmbucurătoare.

Oficiale.

— Spre a evita ca unele comitate și centre să se organizeze după norme contrazicătoare, Consiliul Național Român ordonează, ca toți cei vizati să rămână în așteptarea dispozițiilor generale, pe cari le va lua însuș Consiliul Național Român.

Și până atunci însă, pentru restabilirea ordinii, luarea în grije a oficiilor părăsite, păstrarea și cruțarea alimentelor ș. a. — sunt a se lua demersuri provizore din partea Consiliilor executive, cari se vor improviza după trebuință.

Consiliul Național Român.

— Cu ziua de azi (8 Nov. a. c. st. n.) Consiliul Național Român din Arad a luat asuprași sarcina susținerii ordinii în comunele române, sau cu majoritate română. Toți fiii buni ai neamului sunt recercați să deie sprijinul de lipsă gardelor infimțate în comune, iar în consideraarea răspunderii mari luate asuprași Consiliul Național Român, povoacă gardele să-și facă datorința cu acurțetă deplină, în conformitate cu „organizarea” publicată în nr. 1 al „*Românului*”, pentruca să putem cu fruntea ridicată vrăta lumii, că suntem demni de încrederea pusă în noi.

— Toți medicii și studenții în medicină sunt poțtuti să se prezente în cancelaria Consiliului național român din Arad (Str. Fabian G. nr. 7.) ca să se pună în serviciul cauzei ce ne preocupă.

Tot astfel ofițerii și soldații români, cari sosind numai acum dela front, sau fiind concediați nu s'au anunțat încă la Consiliul militar român, sunt provocați a face acest lucru cât

mai în grabă, spre a li se putea împărți partea de muncă. Aici vor depune jurământul prescris și vor primi informațiile și directivele necesare.

Publicațiune.

Pentru restabilirea ordinii și pentru împedirea jafurilor și tuturor fărâdelegilor ce s'au ivit sau se pot ivi în comunele noastre, Consiliul Național Român se simte îndemnat a publica și decreta următoarele:

1. *Toți aceia, cari fură, jefuesc și la cari se află lucruri și averi străine și nu le vor duce în dărăt proprietarilor adevărați cu cea mai mare grăbire, vor fi expuși judecării celei mai aspre a întregului neam și vor fi pedepsiți după greutatea fărâdelegilor după legile militare statale.*

Bolșevismul — dușul răsvrătirii în contra ordinii — care nu este în consonanță cu firea pacinică a Românilor, îl vom persecuta și nimic cu toate mijloacele.

Preoțimea română e provocată a vesti de pe amvon aceasta hotărâre a Consiliului Național Român, iar antistiile comunale să o răspândească și publice cu toba (duba).

Arad, la 8 Noemvrie st. n. 1918.

Conclusul Consiliului național român.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 9 Noemvrie 1918.

Preoțimea rom. cat. pe lângă consiliul național maghiar. Preoțimea catolică în urma circularii episcopului Dr. Ottocar Prohászka s'a declarat pe lângă sfatul național maghiar. Episcopii noștri încă au luat dispoziții, ca preoțimea română să adereze la Consiliul național român.

Comite suprem al orașului și comitatului Arad a fost numit la stăruința Consiliului național român dl *Varjassy Lajos*, secretar la camera comercială din loc, cunoscut și apreciat și în cercurile românești ca luptător pentru ideile democratice și egala îndreptărire a națiunilor din Ungaria. Despre programul său noul prefect a făcut următoarea declarație:

În orașul Arad activitatea mea viitoare se va sprijini pe muncitorimea intelectuală și fizică. Pentru intervalul de tranziție va trebui să introducem și în Arad un spirit nou. În comitat situația e mai grea și de altă natură. Aici fostul regim a realizat în mod ideal stăpânirea exclusivă a minorității. Cu ajutorul virilismului și a funcționarilor și prin abuzuri electorale a împiedecat validitatea politică a Românilor și până la limpezirea situației internaționale nu pot avea datorință mai ardentă, decât restabilirea ordinii și a păcii din comitat. În susținerea siguranței publice nu mă voi folosi de statură, mitraliere și bombe, ci de mijloace pașnice. După restabilirea ordinii, va urma lichidarea vechiului comitat. *Oricum se vor realiza aspirațiile națiunii române din Ungaria la pacea, ce se va face pe baza punctelor lui Wilson, nu mai poate fi nici o îndoială, că administrația comitatului va trebui să treacă în mâinile Românilor.* Lucrul principal e, ca această lichidare să se întâmple fără vărsare de sânge și cu cruțarea averilor. Sper, că Români vor fi cu încredere față de mine și mă vor sprijini în nuzința de a susține ordinea cu ajutorul și colaborarea lor.

Știre. Dl *major Vlad*, fratele dlui avocat Dr. Aurel Vlad din Orăștie, se află în Arad și ia parte la desbaterile Consiliului național român, în mâinile cărui a și depus jurământul de fidelitate.

Oamenii de încredere ai Germanilor din țara întreagă s'au adunat Duminecă la 27 l. c. la Cernăuți sub prezidenția dlui consilier Dr. Kohlrus. Prin motiunea primită cu unanimitate Germanii se atasează Românilor, cerând la caz că nu se mențin cadrele vechi ale țării acesteia, împreunarea Bucovinei de sud cu Ardealul și Banatul.

OSTAȘI GERMANI ÎN PECICA-ROMÂNĂ. În Pecica-română au sosit 30 soldați germani înarmați sub pretext de a susține ordinea. Comandantul gardei naționale române de acolo, loc. Dr. Virgil Ciacian l-a desarmat și internat imediat.

Derailări de trenuri. Transportarea trupelor în masse pe căile ferate e cauza mai multor derailări de trenuri. Astfel Marți seara s'a întâmplat o derailare lângă Pragerhof. Până acum se anunță, că au ridicat 60 morți și 70 răniți.

Lupte între Italiani și Jugo-Slavi. În mai multe părți ale Istriei decurg lupte între Italiani și Jugo-slavi.

Incetează scumpetea. După știrile din Praga cad grabnic prețurile de alimente.

Liniștirea poporului din jurul Lugojuului. După rapoartele sosite în Lugoj și jur s'a restabilit deplin ordinea și liniștea.

Preoți români insultați. Cetim în numărul de Vineri al ziarului „Aradi Közlöny”, că p. Iustin Popa, paroh în Târnova, președintele consiliului național român de acolo, a fost deținut de gardiști, legat și închis la casa comunală, de unde l-au eliberat ofițeri din Arad. Insultat a fost și preotul din Bârsa. Știri și rapoarte sosite la biroul consiliului național român ne prezintă însă afacerea în altă lumină, lipsită de părți întunecoase și scene regretabile. S'au întâmplat și în comitatul nostru, ca în toate locurile din țară tulburări și jefuiri, proprii tuturor timpurilor de mari prefaceri. Pezentate însă publicului și de altfel iritat în formă prea exagerată, produc spaimă neîntemeiată, mai ales în cei ce n'au conștiință curată. Consiliul național român în nuzința sa de a restabili și susține ordinea protestează contra procedurii învechit de a prezenta întâmplările, la tot cazul regretabile, într'o formă puțin obiectivă, sau chiar contrară adevărului. Publicul să își păstreze calmul și să primească cu cuvenită rezervă multe știri, ce se colportează, uneori cu tendința de a discredita atcivitatea, ce o desfășoară Consiliul nostru național român.

★ **DIN ORADEA-MARE ni se raportează, că la 3 Noemvrie s'a constituit cu mare entuziasm Consiliul Național Român din Oradea-mare și Bihor sub prezidiul dlui Dr. Aurel Lazar, — iar Senatul Militar Român sub prezidiul dlui căpitan Iuliu de Herbay. Insufletirea e generală, multe comune au arborat casele comunale cu steaguri naționale românești. Tot așa ni se raportează din Târnava-mare, că s'a constituit Consiliul Național Român local. Rapoarte speciale vor urma.**

O vorbă tu tălc a deputatului nostru Dr. Șt. C. Pop. E bine să reținem aci o vorbă înțeleaptă ce a spus-o dl deputat Dr. Ștefan C. Pop, pe când s'a constituit în Budapesta Consiliul național român:

— Noi dorim Maghiarilor toate fericirile posibile, dar îi rugăm să nu ne ferească pe noi Români cu fericirea lor, — ci să ne lase să ne creăm noi fericire noastră, — adică o fericire românească.

Vorba asta spune mai mult decât zeci de declarații.

Mitropolitul Vladimir de Repta a sosit nu demult la Cernăuți și locuiește în reședința mitropolitană.

Gardă națională în Caransebeș. Caransebeșul este centrul unui ținut foarte estins. Pentru susținerea siguranței publice, pentru păstrarea averii locuitorilor orașului, cetățenii români au ținut sub prezidiul asesorului Ștefan Jianu o mare întrunire, în care — după vorbirile înflăcârate ale domnilor Ștefan Jianu, Iuliu Vuia, dr. George Lăbonțiu și dr. Cornel Cornean — au hotărât întemeierea unei garde civile. Conducerea gardei este încredințată unui comitet executiv care desfășură o activitate vrednică de aprecierea publicului. Până în momentul de față n'a obvenit în Caransebeș nici un exces. Și nici nu se poate altfel într'un oraș, în care Români pacinici formează majoritatea. Servească această organizare drept exemplu comunelor din împrejurime.

Rectificare. Cetim cu bucurie în numărul de Marți 22 Oct. (4 Nov.) a. c. al Gazetei Transilvaniei următoarele: „Încă Vineri dimineața ne-au luat câteva notabilități așazicând de pe stradă și au încercat să ne octroieze aderarea la „Magyar Nemzeti Tanács”. Dl părinte protopop Saftu în urma consultării cu alți 7 fruntași, a avut însă curajul și demnitatea să declare că noi stăm pe baza declarației cetite în parlamentul din Pesta de dl deputat dr. Alex. Vaida, iar intrarea noastră în „Consiliu” a făcut-o pendentă de hotărârea adunării naționale, care avea să se convoace pe ziua următoare. Compatrioții însă nu s'au lăsat bătuți. Au mistificat în presa lor declarația dlui Saftu, ba au avut temeritatea să pună iscălitura dlui protopop și a dlui avocat Garoiu sub un manifest, care numai în armonie cu concepția noastră politică nu era.

Luăm cu plăcere act.

Z AVIZ.

Ziarul nostru îl redactează în mod provizoriu un comitet redacțional. Pentru a asigura mersul normal al ziarului, rugăm pe domni zariști disponibili, cari ar dori să intre în redacția ziarului nostru să se anunțe de urgentă.

Redacția ziarului „Românul”.

Ultime știri.

München. S'a încheiat armisticiu între Germania și Antanta. De ieri noapte ostilitățile au încetat pe toată linia, la fronturi, pe mare și în colonii.

Viena. — La frontul apusean Nemții desarmează trupele austro-ungare, cari pleacă acasă.

O telegramă din Freilassing anunță abdicarea la tron a împăratului și a moștenitorului de tron german. Știrea aceasta a produs în Germania mare însufletire.

Viena. — Trupele bavareze cari au intrat în valea Innului — au primit ordin să se retragă.

Prețul unui exemplar 30 fileri.

Redactor responsabil: Dr. Sever Miclea.
Editor responsabil: Aurel Rusu.